

Qirqinchi Oyatning Yashirin Tarixi — Yigirma To‘rtinchi Raqam

Hizqiyo Beshinchi Bo‘lim

Jeff Pippenger

2026-08-10

Bir necha maqoladan beri ko‘rib chiqayotganimiz “Guvohliklar”, beshinchi jilddagi ushbu parchada bizga Hizqiyol, Ishayo va Yuhannoga berilgan ma’bad haqidagi vahiylar xabardor qilinadi:

“Bu saboqlar bizning foydamiz uchundir. Imonimizni Xudo ustiga tayantirishimiz kerak, chunki ro‘paramizda insonlarning jonlarini sinovdan o‘tkazadigan bir vaqt turibdi. Masih Zaytun tog‘ida O‘zining ikkinchi kelishidan oldin yuz berishi lozim bo‘lgan dahshatli hukmlarni bayon qildi: ‘Urushlar va urush mish-mishlarini eshitasizlar.’ ‘Xalq xalqqa qarshi, shohlik shohlikka qarshi ko‘tariladi; turli joylarda ocharchiliklar, o‘latlar va zilzilalar bo‘ladi. Bularning hammasi dard-alamlarning boshlanishidir.’ Bu bashoratlar Quddusning vayron bo‘lishida qisman amalga oshgan bo‘lsa-da, ular oxirgi kunlarga yanada bevosita tatbiq etiladi.”

Avning To‘qqizinchi Kuni

Ibroniylar tilida “Av oyining to‘qqizinchi kuni” degan ma’noni anglatuvchi Tisha B’Av miloddan avvalgi 586-yilda Bobilliklar tomonidan Birinchi Ma’badning va milodiy 70-yilda Titus tomonidan Ikkinchi Ma’badning vayron qilinishini yodga oluvchi yahudiy kunidir. Har ikkala vayron bo‘lish ham bir xil taqvim sanasida — ibroniy taqvimidagi Av oyining 9-kunida (odatda Grigoriy taqvimida iyul yoki avgust oylariga to‘g‘ri keladi) sodir bo‘lgan. Uayt opa Quddusning vayron qilinishini oxirgi kunlardagi “insonlarning jonini sinovdan o‘tkazadigan vaqt” bilan bog‘laganida, u yaqinlashib kelayotgan yakshanba qonunini ikkovi ham tasvirlab beradigan ikki vayronagarchilikni ko‘rsatmoqda.

Doniyorning o‘n birinchi bobi o‘n oltinchi oyatdagi voqea o‘sha Yakshanba qonunini ifodalaydi va qirq birinchi oyat bilan mos keladi. Hizqiyolda Quddusning vayron qilinishi Yakshanba qonuni paytida dono va nodon bokiralarning ajratilishini tasvirlash uchun qo‘llanadi. Hizqiyol Bobil asirlikida bo‘lgan paytda, sakkizinchi bobdan o‘n birinchi bobgacha aynan o‘sha ajratilishni ko‘rish uchun mo‘jizaviy tarzda Quddusga ko‘chirildi.

Va oltinchi yilda, oltinchi oyda, oyning beshinchi kunida, men o‘z uyimda o‘tirganimda va Yahudo oqsoqollari oldimda o‘tirganlarida, o‘sha yerda Egamiz Xudoning qo‘li ustimga tushdi. Shunda men qaradim, va mana, olov ko‘rinishiga o‘xshash bir siymo: uning belidan pastga tomon olov, belidan yuqoriga tomon esa yorug‘lik ko‘rinishi, ya’ni qahrabo rangiday bir jilva bor edi. U qo‘lga o‘xshash bir shaklni uzatib, boshimdagi bir tutam sochimdan ushladi; va Ruh meni yer bilan osmon orasida ko‘tardi hamda Xudoning vahiylarida meni Quddusga, shimolga qaragan ichki darvozaning kirishiga olib bordi; o‘sha yerda rashkni qo‘zg‘atuvchi rashk butining o‘rni bor edi. Hizqiyol 8:1–3.

Sakkizdan o‘n birgacha bo‘lgan to‘rt bob ajralishning ta‘rifidir, va Opa Uayt, Hizqiyo to‘qqizga izoh berar ekan, bu nafaqat Vahiy kitobining yettinchi bobidagi o‘sha muhrlash ekanini, balki Quddus oxirgi kunlardagi Laodikiyadagi Yettinchi kun adventistlari jamoatini ifodalashini ham ko‘rsatadi.

“Ўзларининг руҳий таназзулидан қайғурмайдиган, бошқаларнинг гуноҳлари учун ҳам мотам тутмайдиган тоифа Худонинг муҳрисиз қолдирилади. Раббий Ўз элчиларини, қўлларида қирғин қуроллари бўлган кишиларни, шундай деб топширади: «Унинг ортидан шаҳар бўйлаб ўтинлар ва уринлар; кўзингиз аямасин, раҳм ҳам қилманглар; кексани ҳам, ёшни ҳам, қизларни ҳам, гўдакларни ҳам, аёлларни ҳам батамом ўлдириглар; лекин пешонасида белги бўлган бирон кишига яқинлашманглар; ва Менинг муқаддас маконимдан бошланглар». Шунда улар уй олдида турган қариялардан бошладилар.”

“Bu yerda biz jamoat — Rabbiyning ma‘badini — Xudoning g‘azabi zarbasini birinchi bo‘lib his etganini ko‘ramiz. Qadimgi kishilar, ya‘ni Xudo ularga ulug‘ nur bergan va xalqning ruhiy manfaatlari posbonlari sifatida turganlar, o‘zlariga ishonib topshirilgan omonatga xiyonat qildilar. Ular endi avvalgi kunlardagidek mo‘jizalar va Xudo qudratining yaqqol namoyon bo‘lishini kutishimizga hojat yo‘q, degan mavqeni egalladilar. Zamonlar o‘zgargan. Bu so‘zlar ularning imonsizligini mustahkamlaydi, va ular shunday deydilar: Rabbiy na yaxshilik qiladi, na yomonlik qiladi. U O‘z xalqini hukm bilan yo‘qlash uchun haddan tashqari rahmdildir. Shunday qilib, “Tinchlik va osoyishtalik” — endi hech qachon Xudo xalqiga ularning gunohlarini va Yoqub xonadoniga ularning ma‘siyatlarini ko‘rsatish uchun ovozini karnaydek ko‘tarmaydigan kishilarning nidosidir. Hurmaydigan bu soqov itlar haqoratlangan Xudoning adolatli qasosini his etadiganlardir. Erkaklar, qizlar va yosh bolalar — barchasi birga halok bo‘ladi.”

“Sodiq kishilar oh-voh qilib, fig‘on chekayotgan jirkanchliklar cheklangan insoniy ko‘zlar ilg‘ay olgan narsalarning hammasi edi, ammo eng og‘ir gunohlar — pok va muqaddas Xudoning rashkini qo‘zg‘atgan gunohlar — oshkor etilmagan edi. Qalblarning buyuk Tekshiruvchisi nohaqlik qiluvchilar tomonidan maxfiy ravishda sodir etilgan har bir gunohni biladi. Bu kishilar o‘z aldovlarida o‘zlarini bexavotir his qila boshlaydilar va Uning sabr-toqati tufayli: “Egamiz ko‘rmaydi”, deydilar, so‘ng esa go‘yo U yer yuzini tark etgandek ish tutadilar. Ammo U ularning ikkiyuzlamachiligini fosh etadi va ular yashirishga shu qadar ehtiyot bo‘lgan gunohlarini boshqalar oldida ochib tashlaydi.”

“Unvon, martaba yoki dunyoviy donolikning hech qanday ustunligi, muqaddas vazifadagi hech qanday maqom, odamlar o‘zlarining aldamchi yuraklariga tashlab qo‘yilganlarida, ularni prinsipni qurbon qilishdan saqlab qolmaydi. Munosib va solih deb qaralganlar murtadlikda bosh yetakchilarga, beparvolikda va Xudoning marhamatlarini suiiste‘mol qilishda esa namuna bo‘lib chiqadilar. U ularning yovuz yo‘lini endi ortiq toqat qilmaydi va O‘z g‘azabida ular bilan rahm-shafqatsiz muomala qiladi.”

“Rabbiy ulkan nur bilan barakali qilingan va boshqalarga xizmat qilishda Kalomning qudratini his etganlardan O‘z huzurini istamaygina tortib oladi. Ular bir vaqtlar Uning sodiq xizmatkorlari bo‘lib, Uning huzuri va yo‘l-yo‘rig‘idan bahramand etilgan edilar; ammo ular

Undan yuz o‘girdilar va boshqalarni ham xatoga boshladilar, shuning uchun ilohiy norozilik ostiga tushirildilar.” Testimonies, 5-jild, 211, 212.

Hizqiyo kitobining butun mazmuni Quddusning vayron qilinishi kontekstida bayon etilgan. Hizqiyoning guvohligida Navuxadnazar tomonidan bir yarim yil davom etgan qamal alohida ko‘rsatib o‘tiladi, biroq Iso Matto yigirma to‘rtinchi bobda bergan ogohlantirishining “yanada bevosita tatbiqi” oxirgi kunlardadir. Hizqiyo kitobida o‘sha haqiqat yo‘nalishi yigirma to‘rtinchi bobda topiladi.

Miloddan avvalgi 588-yil 15-yanvar

Yana to‘qqizinchi yilda, o‘ninchi oyda, oyning o‘ninchi kunida, Egamizning kalomi menga kelib, dedi: “Ey inson o‘g‘li, shu kunning nomini, aynan shu kunning o‘zini yozib qo‘y: Bobil shohi aynan shu kunning o‘zida Quddusga qarshi saf tortdi.” Hizqiyol 24:1, 2.

Boshqa Muqaddas Kitob guvohliklari bilan ham tasdiqlangan ushbu sanada o‘n sakkiz oy davom etgan qamal boshlandi. O‘sha sanada Hizqiyoga kelgan Egamizning kalomi qonga botgan shahar haqidagi masaldan iborat bo‘lib, u qaynayotgan qozon va undan keyin keladigan buyuk olov orqali tasvirlangan. Bu masal, shubhasiz, Quddus ustidan chiqarilgan hukmni ifodalaydi; va ayni bobda buning ortidan Hizqiyoning xotini falaj zarbasi bilan vafot etib dafn qilinishi, oxir-oqibat muqaddas maskanni vayron qiladigan qamal boshlanganining bir ramzi sifatida keltiriladi.

So‘ngra Egamizning kalomi menga keldi va dedi: Ey inson o‘g‘li, mana, Men ko‘zlaringning orzusini bir zarba bilan sendan olaman; ammo sen na aza tutasan, na yig‘laysan, na ko‘z yoshlaring oqadi. Oh-voh qilishdan tiyil, o‘lik uchun motam tutma, boshingdagi sallaingni o‘rab ol, oyoqlaringga oyoq kiyimingni kiy, lablaringni yopma, odamlarning nonini yema. Shunday qilib, men ertalab xalqqa gapirdim; kechqurun esa xotinim vafot etdi; va men ertalab menga amr qilinganidek qildim. Hizqiyol 24:15–18.

So‘ngra Hizqiyol atrofidagi xalq undan bu masalning hamda xotinining o‘limining ma‘nosini so‘radi.

Shunda xalq menga dedi: “Nega bunday qilayotganing biz uchun nimani anglatishini bizga aytib bermaysanmi?” Men ularga javob berdim: “Egamning kalomi menga kelib dedi: Isroil xonadoniga ayt: Egamiz Rabbiiy shunday demoqda: Mana, Men O‘z muqaddas maskanimni, qudratingizning iftixorini, ko‘zlaringizning orzusini va joningiz ayaydigan narsani bulg‘ayman; siz qoldirib ketgan o‘g‘illaringiz bilan qizlaringiz esa qilichdan halok bo‘ladilar.” Hizqiyol 24:19–21.

Parchada Hizqiyolning xotini ham, muqaddas ma‘bad ham “ko‘zlaringning orzusi” deb ataladi. Muqaddas Kitob tarixchilari qamal o‘n sakkiz oy davom etganini qayd etadilar, holbuki Cestiy va Titus qamallari milodiy 66-yildan 70-yilgacha to‘rt yil davom etgan. Cestiyning birinchi qamalidan vayronagarchilikka qadar bo‘lgan vaqtni aniq hisoblaganda uch yarim yil chiqadi, ammo Muqaddas Kitobda eng ko‘p qo‘llanadigan usul bo‘lgan “inklyuziv hisob”ni tatbiq etganda, bu to‘rt yil bo‘ladi. Har ikkala hisobning ham to‘g‘ri ekanini bilish bizga Cestiydan Titusgacha bo‘lgan uch yarim yilni ham, shuningdek to‘rt yilni ham ko‘rishga imkon beradi.

Quddusning yakshanba qonuni haqidagi ikki guvohiga Quddusning ikki halokatida egamiz, va har ikkala tarixning tafsilotlari tez orada keladigan yakshanba qonuniga tatbiq etilishi lozim — o'sha yerda Laodikiya Rabbimizning og'zidan tupurib tashlanadi. Navuxadnazar qamalining boshlanishi Hizqiyolning xotinining o'limi bilan belgilangan. Uning o'limida Hizqiyolga oshkora aza tutmaslik buyurildi, chunki u asirlikka olib ketilayotgan yahudiylar uchun alomat edi.

66-yildan 70-yilgacha bo'lgan to'rt yillik davrning boshlanishi xarob qiluvchi jirkanchlik alomati bilan belgilanadi; bu Quddusdagi masihiylar uchun qochish alomati edi.

Shunday ekan, payg'ambar Doniyor orqali aytilgan vayronagarchilik jirkanchligi muqaddas joyda turganini ko'rganingizda, (o'quvchi anglab olsin:) u holda Yahudiyada bo'lganlar tog'larga qochsinlar. Matto 24:15, 16.

Bir-biriga ravshan mos keladigan ikki qamal bor, va har ikkala qamal ham qamalning boshida bir "belgi"ni o'z ichiga oladi. Hizqiyol xotinining o'limi va uning tomonidan aza tutulmaganining ma'nosi nimani anglatganini tushuntirganida, u izoh berdi va so'ng shunday qayd etdi:

Shunday qilib, Hizqiyol sizlar uchun bir alomatdir: u qilgan hamma narsaga ko'ra sizlar ham qilursizlar; va bu voqea yuz berganda, Men Rabbii Xudo ekanimni bilursizlar. Hizqiyol 24:24.

Hizqiyolning xotinining o'limi alomati yaqinda yuz berajak bo'lgan Quddus va ma'badning vayron qilinishi hamda undan keyingi Bobil asirligining ifodasi edi. Doniyor tomonidan aytilgan vayron qiluvchi jirkanchlik alomati halokatdan qochib qutulish uchun ogohlantirish edi, ammo har ikkala qamalning ham boshida bir alomat bor.

Tez orada keladigan Yakshanba qonunidan oldin bashoratli qamal bo'ladi, va Hizqiyolning xotinining o'limi Laodikiya Yettinchi kun Adventist cherkovi butunlay chetlab o'tilganining ramzidir; holbuki, Hizqiyol bir yuz qirq to'rt mingning ramzi bo'lib, qamalning boshida ko'tariladigan bayroqning ramzidir. Hizqiyol Bobil qamalining boshida bir yuz qirq to'rt mingning bayrog'idir, vayron qiluvchi jirkanchlikning boshidagi belgisi esa Rimning "belgisi"dir. Bir belgi ichki ogohlantirishga, ikkinchisi esa tashqi ogohlantirishga ishora qiladi. Milodiy 66-yilda nasroniylarga albatta bir ogohlantirish berilgan edi, ammo ogohlantiruvchi belgi Rim edi. Bobilning vayron qilinishidagi belgi Hizqiyolning xotini edi. Rim — yirtqichning tamg'asini qabul qiladiganlar sinfi, Hizqiyol esa Xudoning muhrini qabul qiladiganlarning belgisidir.

Ikki Yakunlovchi Davr

Birinchi qamal o'n sakkiz oy davom etdi, ikkinchi qamal esa to'rt yil davom etdi. Har ikkala qamal ham o'zining "yanada bevosita" bajo bo'lishini oxirgi kunlarda topadi va har ikkala qamal ham Vahiy 9:15 da keltirilgan uch yuz to'qson bir yil va o'n besh kunlik bashorat bilan bevosita bog'liqdir.

Vahiy kitobining to'qqizinchi bobi, o'ninchi oyatidagi besh oyning boshlanishi o'z ichiga o'ttiz sakkiz yillik davrni belgilovchi tarixni olgan bo'lib, u o'ttiz sakkiz soni bilan bog'liq bo'lgan to'rt yillik qamal bilan yakun topadi va Islomning ko'tarilishini aniqlab beradi. O'sha to'rt yillik qamal o'z muqobilini besh oy, ya'ni bir yuz ellik yil yakunlanib, uch yuz to'qson bir yil va o'n besh kun

boshlangan tarixda topadi. U 1449-yil 27-iyulda boshlandi va to‘rt yil o‘tgach, Islom Konstantinopolga qarshi ellik besh kunlik qamal olib keldi; bu qamal 1453-yil 29-mayda yakunlandi.

1449-yil 27-iyulda boshlangan vaqt bashorati 1844-yil 11-avgustda yakunlanganda, 1840-yildan 1844-yilgacha bo‘lgan birinchi va ikkinchi farishtalar harakatining to‘rt yili 1333-yildan 1337-yilgacha bo‘lgan to‘rt yillik qamal bilan, shuningdek 1449-yildan 1453-yilgacha bo‘lgan to‘rt yillik davr bilan mos tushdi. Aynan bir bashoratli yo‘nalishning bevosita tarkibiy qismi bo‘lgan bu uch guvoh, 1840-yildan 1844-yilgacha bo‘lgan birinchi va ikkinchi farishta harakatining uchinchi farishta harakati tarixida takrorlanadigan ramziy to‘rt yillik davrini ifodalaydi. Bu uch guvoh bir yuz qirq to‘rt mingning tarixidagi to‘rt yillik qamalni tipik tarzda ko‘rsatadi. Bu to‘rt yillik davr, shuningdek, Quddusning 66 va 70-yillardagi qamallari orqali ham tasvirlangan.

Milodiy 66-yilda Cestius tomonidan boshlangan to‘rt yillik qamalning boshlanishi va so‘ng milodiy 70-yilda Titus tomonidan uning yakunlanishi to‘rt yillik davr uchun alfa ramzi va omega ramzini hosil qiladi. O‘sha davr ayni paytda uch yarim yil sifatida ham ifodalanadi, bu esa o‘z navbatida papalik Rim muqaddas ma’badni oyoq osti qilgan uch yarim payg‘ambarlik yiliga mos keladi.

Ammo ma’baddan tashqaridagi hovlini tashlab qo‘y, uni o‘lchama; chunki u g‘ayriyahudiylarga berilgandir; ular muqaddas shaharni qirq ikki oy oyoq osti qiladilar. Va Men O‘z ikki guvohimga qudrat beraman, ular esa ming ikki yuz oltmish kun davomida jul kiyim kiygan holda bashorat qiladilar. Vahiy 11: 2, 3.

Va ular qilich tig‘i ostida halok bo‘ladilar va barcha xalqlar orasiga asir qilib olib ketiladilar; Quddus esa g‘ayriyahudiylar tomonidan oyoq osti qilinadi, to g‘ayriyahudiylarning vaqtlari tamom bo‘lguncha. Luqo 21:24.

Shuni qayd etish zarurki, men Cestiusning alfa ramzi bilan ifodalangan davrdan Titusning omega ramzigacha bo‘lgan muddatga nisbatan ham “inklyuziv”, ham “eksklyuziv” hisoblash usullaridan foydalanmoqdaman. Bu esa bir tarix doirasida vaqtning ikki qo‘llanilishi ifodalanganini ko‘rsatadi. Biz bu Muqaddas Kitobiy tamoyilni allaqachon ko‘rib chiqqanmiz, qachonki (bundan ko‘p maqolalar avval) Isoning Qaysariya-Filippiga (Paniumga) tashrifi bilan Uning Tajalli tog‘iga safari orasidagi vaqtni ko‘rib chiqqan edik. Muqaddas Kitobning ikki muallifi olti kunni, biri esa sakkiz kunni qayd etadi.

Olti kundan so‘ng Iso Butrusni, Yoqubni va uning ukasi Yuhannoni O‘zi bilan olib, ularni alohida holda baland bir tog‘ga olib chiqdi. Matto 17:1.

Olti kundan keyin Iso o‘zi bilan Butrusni, Yoqubni va Yuhannoni oldi-da, ularni alohida holda o‘zlarigina baland bir toqqa olib chiqdi; va U ularning oldida qiyofasini o‘zgartirdi. Mark 9:2.

Va bu so‘zlardan taxminan sakkiz kun o‘tgach, U Butrus, Yuhanno va Yoqubni O‘zi bilan olib, ibodat qilish uchun toqqa chiqdi. Luqo 9:28.

Quddusning vayron qilinishi oxirgi kunlarga nisbatan “yanada bevosita” tadbiqqa ega bo‘lib, o‘sha vayronagarchilik Bobil va Rim orqali ifodalangan ikki guvohdir. Bu ikki guvoh bir-biriga muvofiq

keladi, biroq haqiqatni yanada kuchaytirish uchun turlicha va zarur payg‘ambarlik xususiyatlarini taqdim etadi. Rim tomonidan amalga oshirilgan qamal (66 dan 70 gacha) to‘rt yil bo‘lgan bo‘lib, u ayni paytda uch yarim yilni ham ifodalaydi. Bu uch yarim yil ham majusiylilik, ham papachilik tomonidan amalga oshirilgan muqaddas maskan va lashkarning oyoq osti qilinishi bilan bog‘lanadi. Papachilik tomonidan oyoq osti qilinish uch yarim ramziy yil davom etgan bo‘lib, bu Rim qamali davridagi haqiqiy uch yarim yil orqali oldindan ko‘rsatilgan edi.

O‘sha to‘rt yillik qamal, shuningdek, Islomning yuksaltirilishini, undan keyin esa birinchi va ikkinchi, so‘ng uchinchi farishtalarning harakatining yuksaltirilishini aniqlab beruvchi payg‘ambarlik chizig‘i bilan bog‘liq bo‘lgan to‘rt yillik davrlar bilan ham bog‘lanadi. Cestiusdan Titusgacha bo‘lgan davr papalik Rimining g‘ildiragi bilan, shuningdek Islomning g‘ildiragi bilan ham kesishadi. Rimning g‘ildiragi va Cestius hamda Titusning uch yarim yili papalik Rimining uch yarim ramziy yili bilan kesishadi, shu tariqa butparast va papalik Rimining ikki tuzilmasini aniqlab beradi. Islomning g‘ildiragi ham ayni shu tarix orqali, to‘rt yil sifatida tushunilgan holda, bog‘langan, biroq o‘sha tarixda Rimning g‘ildiragi bilan bo‘lgani kabi, Islom ham Islom g‘ildiragiga bo‘ysunuvchi ikkinchi bir kuch bilan bog‘liqdir — bu esa Adventizmdir. Uch yarim yillik davr Rimni uning har ikkala bosqichida ifodalaydi, to‘rt yillik davr esa Islom va Adventizmni ifodalaydi. Butparast va papalik Rimni payg‘ambarlik nuqtayi nazaridan ajratib bo‘lmaganidek, Islom va Adventizmni ham ajratib bo‘lmaydi.

Bu, bashorat nuqtayi nazaridan shuni talab qiladiki, Boburning qamali ko‘rib chiqqanimizda, o‘n sakkiz oylik qamal tasvirida vaqtning ikki xil tushunchasi ko‘rilishi kerak. Rim tomonidan keltirilgan qamaldagi vaqtning ikki xil ifodasi, bashorat nuqtayi nazaridan, Navuxadnazar tomonidan keltirilgan qamaldagi vaqtning ham ikki xil ifodasini talab qiladi. Navuxadnazarining o‘n sakkiz oylik qamali bir yarim yilning ramzi sifatida ham tushunilishi mumkin. O‘n sakkiz oy bir yarim yil demakdir, va bir yarim 1,5 yil shaklida ifodalanishi mumkin. Navuxadnazarining qamali ham o‘n sakkiz oy, ham bir butun besh o‘ndan biri (1,5) yil edi.

O‘n sakkiz oy Quddusni oyoqosti qilishi kerak bo‘lgan hokimiyatga ishora qiladi, 1,5 yil esa Islomga ishora qiladi. O‘n sakkiz oyni aniqlaydigan hisob-kitobning bashoratli g‘ildiragi Bobilni aniqlaydi, boshqa bashoratli hisob-kitob g‘ildiragi esa Islomni aniqlaydi. Biz hali 1,5 yilning Islom bilan bog‘liq qo‘llanishiga qanday yetib kelishimizning izohini bayon etganimiz yo‘q, biroq shuni qayd etish kerakki, Rim keltirgan vayronagarchilikdagi bu ikki vaqt hisobi Rimning bashoratli g‘ildiragi bilan bog‘liqdir (ham butparast, ham papalik Rim), boshqa hisob esa Islomning bashoratli g‘ildiragi bilan bog‘liqdir. Bu xususiyatlar Quddusning ham alfa, ham omega vayron qilinishlarida uchraydi.

Quddusning Cestius va Titus bilan bog‘liq to‘rt yillik qamali, o‘ttiz sakkiz yillik bir davr bilan boshlangan bashoratli chiziqning nihoyasini ifodalaydi; o‘sha davr to‘rt yillik qamal bilan yakunlangan bo‘lib, Islomning yuksaltirilishini ramziy tarzda bildirgan edi, va ayni o‘sha chiziqdagi yakuniy to‘rt yillik davr yuz qirq to‘rt mingning bayrog‘ining yuksaltirilishini ifodalaydi.

Bu mavzularni keyingi maqolada davom ettiramiz.